

них мереж на споживачів ірраціонального контенту антиукраїнського спрямування. Однак, застосування таких предметно-історичних компетентностей як критичне осмислення змісту джерел суспільно-значущої інформації, уміння з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки між соціально-економічними та політичними явищами, знання вітчизняного досвіду виконання завдань із захисту національних стратегічних інтересів стало протидією російським когнітивно-деструктивним впливам в інформаційно-освітньому просторі України.

Непочатов Данило Олександрович

викладач кафедри міжнародних відносин і політичної філософії

ХНЕУ ім. С. Кузнеця, аспірант першого року підготовки

e-mail: danylo.nepochatov@hneu.net

ФУНКЦІЇ КІБЕРДИПЛОМАТА ЯК СУБ'ЄКТА ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРОЦЕСУ

Із розвитком ІКТ та появою штучного інтелекту людство зіштовхнулося з новими кіберзагрозами. Один зі способів розв'язання цієї проблеми – розвиток кібердипломатії, яка відіграватиме значну роль у регулюванні сфери міжнародних відносин. Тому вважаємо за необхідне чітко визначити й окреслити роль і функції інституту кібердипломатії, а також завдання його представників – кібердипломатів [1].

На думку доцента Лісабонського університету Руй Тавареш Лансейру, кібердипломатія – це термін, який зазвичай використовується для позначення застосування дипломатичних стратегій та переговорів для розв'язання проблем, пов'язаних із кіберпростором, зокрема кібербезпекою, управлінням інтернетом і цифровими правами. В міру розширення цифрового середовища значення кібердипломатії зросло, що суттєво вплинуло на міжнародні відносини [2].

Більш широке визначення кібердипломатії дає професор із європейської політики та безпеки Ворикського університету Джордж

Крістоу. На його погляд, кібердипломатія – це продовження дипломатії в цілому, яка зазнала значних змін упродовж років, щоб адаптуватися до нових викликів і розв’язувати нагальні проблеми нашого часу, такі як зміни клімату та освоєння космосу, в досі мінливому постліберальному та все більш хаотичному світі [3].

З визначень ми бачимо, що діяльність кібердипломата зосереджена в кіберпросторі, а його головне завдання – забезпечення кібербезпеки держави, яку він представляє на міжнародній арені. До того ж, як бачимо з визначення Дж. Крістоу, світ стає все більш хаотичним, як наслідок, такою ж хаотичною стає система міжнародних відносин через залучення нових акторів МВ. До таких належать не лише держави, а й транснаціональні корпорації (ТНК). Деякі з них, як-от: Apple, Amazon, Nvidia та Microsoft, оцінюються у понад один трильйон доларів, що перевищує річні бюджети багатьох країн [4]. Завдяки значним ресурсам і важливій ролі у розвитку технологічного світу, ці корпорації мають вагомий вплив на національні держави, а отже, і на міжнародні відносини загалом. На наш погляд, це розширює простір діяльності кібердипломата, зокрема через появу в нього нових функцій, яких не було в традиційній дипломатичній діяльності.

До сфери роботи кібердипломата також входить протидія кібертероризму. Згідно з доповіддю ООН, кібертерористи удосконалюють свої методи нападу, а їх обізнаність у кібератаках лише зростатиме [5]. До того ж, за даними Світового банку, з 2014 до 2023 року кібератаки зросли на 31 % [6]. Наприклад, РФ після завершення основних бойових дій, на думку старшого наукового співробітника Інституту вивчення війни Джеймса М. Дубіка, продовжуватиме воювати іншими методами, зокрема, використовуючи кібератаки для досягнення своїх стратегічних цілей в Україні. Такі дії, ймовірно, вона продовжуватиме і проти НАТО та його країн-членів [7].

Отже, ми вважаємо, що кібердипломатія має стати ключем у протидії загрозам сучасного інформаційного простору. Кібердипломат при цьому виконуватиме такі функції:

- представлятиме та захищатиме інтереси країни у кіберпросторі;

- запобігатиме та розв'язуватиме кіберконфлікти;
- стежитиме за дотриманням права в кіберпросторі;
- налагоджуватиме співпрацю з ТНК у кіберпросторі.

Література

1. Непочатов Д. О. Використання кібердипломатії як інструменту формування міжнародної інформаційної безпеки на прикладі протистояння США та Китаю / Д. О. Непочатов // Український соціум: соціально-гуманітарний аналіз сучасності та прогноз майбутнього : матеріали XXVI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 29 серпня 2024 р. – Харків: Право, 2024. – С. 80-83.

2. Tavares Lanceiro R. The Importance of Cyber Diplomacy in International Relations Today [Електронний ресурс] / Rui Tavares Lanceiro. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://comum.rcaap.pt/bitstream/10400.26/52415/1/LANCEIRORuiTavares_Cyberdiplomacy_IDNbrief_junho_2024.pdf.

3. Christou G. Cyber Diplomacy: From Concept to Practice [Електронний ресурс] / George Christou. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://ccdcoe.org/uploads/2024/06/Tallinn_Papers_Cyber_Diplomacy_From_Concept_to_Practice_Christou.pdf

4. Baker B. Trillion-dollar companies: 8 most valuable mega-cap stocks [Електронний ресурс] / B. Baker, V. Beers. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bankrate.com/investing/trillion-dollar-companies/>.

5. Beneath the Surface: Terrorist and Violent Extremist use of the Dark Web and Cybercrime-as-a-Service for Cyber-Attacks [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: https://www.un.org/counterterrorism/sites/www.un.org.counterterrorism/files/dw_beneath_the_surface_update.pdf.

6. Cybersecurity economics for emerging markets [Електронний ресурс]. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/692c6149-748f-40dc-b9e6-8e09ba3e47bf/content>.

7. M. Dubik J. The war in Ukraine won't end when the fighting is over [Електронний ресурс] / James M. Dubik. – 2024. – Режим доступу до ресурсу: <https://thehill.com/opinion/national-security/3890975-the-war-in-ukraine-wont-end-when-the-fighting-is-over/>.

Ніколаєнко Ольга Олександрівна

професорка кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди,
докторка історичних наук, доцентка
e-mail: nikolajenkoolga@gmail.com

ГЕНДЕРНА ІСТОРІЯ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ

Цьогоріч українські феміністки святкують 140-річчя жіночого руху в Україні. Точкою відліку солідної дати вважається заснування 8 грудня 1884 року Наталією Кобринською в Станіславові «Товариства руських жінок» – організації, яка повинна була об'єднати українок Австро-Угорщини в їхньому прагненні здобуття своїх прав. За ініціативою декількох потужних жіночих громадських організацій та їхніх активних лідерок, ця дата має шанси отримати не тільки громадське, але й державне визнання й стати офіційною датою зародження українського жіночого руху. Історичний ювілей став приводом для феміністичних організацій влаштувати декілька важливих спільних зібрань, які не тільки продемонстрували тяглість традицій фемінізму, але й унаочнили коло проблем, які умовно можна визначити як проблеми сучасного жіночого руху в Україні.

Однією із особливостей жіночих форумів і конгресів є представлення чисельних жіночих організацій, які опікуються різноманітними сферами життя жінок: допомога внутрішньо переміщеним особам, пошук роботи й отримання нових професійних кваліфікацій, центри соціальної реабілітації для жінок з дітьми, медична допомога,